

Otázka: Sociální útvary

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Adelheidis

SOCIÁLNÍ ÚTVARY

- = skupiny, společenství, které vznikají v rámci každé vrstvy, jsme jejich součástí

RODINA

- zákl. stavební jednotka společnosti, **zákl. socializační skupina**
- její roli **zpochybňoval** Platón (člověk nejdříve myslí na blaho rodiny – politici by neměli mít rodinu, ale společné manželky a děti), podle Marxe tu je člověk na práci = jesle, aby děti nebránily v práci matkám, v socialismu v 50., 60. letech organizace, aby rodina děti nekazila
- **Funkce:**
 - **EMOCIÁLNÍ**
 - nenahraditelná, citová, dítě se musí citům naučit (nejsou vrozené), potřebuje lásku, porozumění, bezpečnost, chybí-li = **citová deprivace**
 - 1 měsíc v ústavu = 1 rok než se v adopt. rodině přizpůsobí
 - **VÝCHOVNÁ**
 - socializační, rodina = 1. model soc. vztahů, vybaví nás **1. soc. statusem** = zařazení do urč. skup., předávání zákl. soc. poznatků a dovedností
 - zajišťuje proces **akulturace** = předávání zákl. kultur. hodnot (řeč, vztah = nahraditelná, ale důležitá k nábož., zvyky,.....)
 - **EKONOMICKÁ**
 - r. = zákl. ekonom. jednotka, představa o penězích, během let se mění,

nahrazuje ji stát příspěvky, ale nenaučí nás o peníze pečovat

- **BIOLOGICKÁ**

- reprodukční = též **není nenahraditelná** (jako výchovná, ekonom.)
- **nejstarší** typ MATRIARCHÁT = hl. slovo matka (dárkyně života) v neolitu změna (zeměd.)
- PATRIARCHÁT = přelom neolitu a eneolitu, již nešlo o přežití, potřeba fyz. síly = muž, malé domy (dříve velké), páter = otec
- POLYGAMIE = víceženství, bigamie = 2 ženy, všechny rovnoprávné, spokojené,
- MONOGAMIE = 1 žena = zákl. společ. norma křesťanství, u nás zákon, Břetislavova dekreta

KOMUNITA

- **menší společ. útvar**, uzavřená až izolovaná skupina
- v raném středověku = v Německu marky, u Slovanů vesn. občiny = izolované, soběstačné
- ve vrcholném stř. rozvoj **měst = překonání izolace**
- nyní = odvykáací programy, nábož. organizace = **sekty** (snaha Hippiies, ale nepovedlo se)

SEKTY

- nepřátelství vůči okolnímu světu, v rozporu s běžně uznávanými tradicemi, spíše ateisté se stanou obětí, **autoritářství** = 1 nezpochybnitelný vůdce, tresty, pocit pronásledování - satan
- útočí prostřednictvím nejbližších = **odluka** od rodiny, jde jim o spasení, velmi přísná pravidla každodenního života, peníze dostane vůdce, vymývání mozků = stávají se závislími
- **SCIENTOLOGOVÉ** = není spojena s Bohem, ale s IQ
 - pozvou nás na testy, máme hledat stresory a zapisovat je do deníku - ztrácíme blízké, zakl. spisovatel
 - **Habart**, členy např. **Tom Cruise, John Travolta**
- **JEHOVISTÉ** = Svědkové Jehovovi, Bůh Jehove, vlastní Bible
 - **odmítání transfúze**, neuznávají **svátky, narozeniny, Vánoce**

- **HAREKRIŠNA**

- 1700x za den opakují **mantru** „Harekrišna, háre,...“, **vegeteriáni, oranž., hind.**

- **MOONISTÉ = Církev sjednocení**

- korejec Moon dostal od Boha za úkol vybudovat velkou rodinu, odevzdání majetku, přivést 3 nováčky, vyberou mu pravého muže, ženu a davové svatby, po svatbě 3 roky pracovat bez platu v továrnách moonistů
- velmi bohatá sekta

- **MORMONI** = vlastní stát Utah

- v 19. stol. se **J. Smithovi** zjevil anděl, vydali se na cestu a založili **Salt Lake City**
- přísný život, **nekouří, nepijí alkohol** ani čaj, bez rozvodu
- **magic. prádlo**, které nesundávají, odvádí 10 % platu

- **SATANISTÉ** = není povolena, uctívají **satana, zlo**

- 2 mírné proudy a tzv. **tvrdé jádro** = rituály

SOUSEDSTVÍ

- sociál. síť, vazby vzájemné pomoci, trvalejší vztahy, není to uzavřenost a pevnost jako u kom.

AGREGÁT

- **neorganizovaný soc. útvar** založený na prostorovém principu = velké množství lidí bez uspořádání, kteří se náhodně nahromadí na 1 místě (město, studenti 1 školy, hlouček u nehody)
- zvláštním typem je DAV = pocit **anonymity**, ztrácí se **individualita a racion. myšlení**, podléhání emocím, skvělá manipulace davem = demonstrace
- PASIVNÍ = publikum vážné hudby, přednášky, sport. utkání když se ještě nic neděje
- AKTIVNÍ = ztrácí se morálka = **davová psychóza**
- ÚTOČNÝ = nejhorší, mají cíl, oběť, při rasových problémech
- DRANCUJÍCÍ = získávací = např. při demonstracích
- ÚNIKOVÝ = propuká **panika**, všichni chtějí ven (ušlapání,...), pud sebezáchovy
- EXPRESIVNÍ = **demonstrace**, původně racion. myšlenka, ale stačí malý impuls a vyprovokují se, např. Sládkovci

- = francouz Le Bon = **teorie davového chování a klasifikace davu**
- NÁHODNÝ = nebylo to v plánu, vznikl **náhodně**, lidé ve frontě, při katastrofě
- STRUKTUROVANÝ = funguje urč. organizace, někdo to svolá a připraví za urč. cílem
 - = bohoslužba, demonstrace
- NEZÁKONNÝ = **svolaný, ale nepovolen** (policie je může rozehnat), Skeepheadi, věz. vzpoura
 - nebezpečí **sociál. patologie** = masové výtržnosti

SOCIÁLNÍ SKUPINY

- **menší společenství lidí**, do kterých člověk během života vstupuje, relativně stabilní
- společné zájmy, cíl, organizace
- podle vnit. organizace a vztahů = FORMÁLNÍ = **daná pravidla**, řád, hierarchie, škola, voj. rota
- NEFORMÁLNÍ = autorita vzniká **přirozeně**, bez organizace,
 - osob. vztahy, přátelé, vznik spontální
- PRIMÁRNÍ = **v 1. fázích života**, málo početné, blízké vztahy které dlouho přetrvávají, počátek socializace, rodina, spolužáci, děti na písku
- SEKUNDÁRNÍ = větš. formální, vazby volnější, vznikají **účelově** - vyšší stupeň organizace
- dobrovolné = polit. strana, hasiči, SŠ, VŠ, odbory, kroužky
- nedobrovolné = ZŠ, vojna, vězení
- MALÉ = **3 - 30 členů**, podle rusa Makarenka ideální 7 - 15 pak už se vydělují menší skupiny
 - urč. spol. zájem, vliv os. vlastností a vazeb, přirozená autorita, členové se znají
- VELKÉ = **nad 30 členů**, navzájem se os. neznají, příslušnost si uvědomí až při nějaké události
 - škola, zaměstnanci továrny, etnikum, polit. strana
- ČLENSKÉ = nemusíme v podstatě nic dělat, abychom tam patřili - jsme tam teď - třída, rodina
- REFERENČNÍ = cizí, chceme se tam dostat a musíme **splnit urč. podmínky** - VŠ, parta (různé rituály), reprezentační tým

SOCIOGRAM

- **zjišťuje a vyjadřuje vztahy** v jednotlivých skupinách
- odhalí skutečnou podstatu vztahů – různé testy
- při neúspěchu sport. týmu, šikaně ve třídě, ve vězení při vzpouře

INSTITUCE

- volnější soc. útvar, kt. přispívá ke stabilitě společn., ale **nedává** přísný systém, racion. zdůvodněna jejich existence a podepřeny zákony, během let se vyvíjeli
- neuvědomujeme si, že nás ovlivňují , ale umožňují nám lidsky přežít – osa kultury, základ lid. způsobu řešení problémů
- náboženství, školství

ORGANIZACE

- **konkr. strukturovaný útvar** s přísným systémem s jasným cílem a řízením, na veřejnosti
- vystupuje jako 1 celek, konkr. projev instituce = podmnožina

BYROKRACIE

- z fran byro = úřad, kancelář, stůl
- úřednický aparát = skupina lidí, která uskutečňuje **státní správu**
- nutná, ale udržet ji v únosné míře – tendence **neustále růst** (nové úřady a staré se neruší)
- moderní, racion. forma správy založená na rozdělení kompetencí, pravomocí a na rozhodování podle jasných, daných pravidel = pouze teorie
- vznik přelom 17., 18. stol. – budování moder. států